

Aan

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
P/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp

Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
beleidsterrein "Adelsbeleid, adelsrecht en het decoratiestelsel"
over de periode 1945-2000

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 070 - 310 66 86
Telefax 070 - 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Mijnheer de Staatssecretaris,

Datum

3 APR. 2001

Uw kenmerk

R&B/OSTA/2000/276

Uw brief van

7 december 2000

Ons kenmerk

arc-2000.2200/2

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de Hoge Raad van Adel, de Kanselier der Nederlandse Orden, de minister van Economische Zaken, de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de minister van Financiën, de minister van Defensie, de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu u hebben verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein 'Adelsbeleid, adelsrecht en het decoratiestelsel' over de periode van 1945-2000. In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Hierbij biedt hij u zijn bevindingen aan.
2. De Raad heeft deze ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 3 en 4 uitgewerkt. Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen adviseert de Raad u over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden. De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.
3. *Toetsing van procedurele aspecten*
Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basisselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de

(rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport "*Adelsbeleid, adelsrecht en het decoratiestelsel. Een institutioneel onderzoek naar het adelsbeleid, adelsrecht en het decoratiestelsel na 1945*" ('s-Gravenhage 2000).

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het, in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 voorgeschreven, overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg.

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-2000.2200/2

Hieruit is de Raad gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe, in artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 genoemde, personen en dat al ten tijde van het driehoeksoverleg een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken is geweest.

Het driehoeksverslag biedt voldoende inzicht in de tijdens dat overleg gebleken inhoudelijke knelpunten, het beraad daarover alsmede een motivering van de uiteindelijke voorstellen in dat verband.

De openbare terinzagelegging heeft blijkens uw adviesaanvraag niet geresulteerd in een reactie. De bij het driehoeksoverleg betrokken materiedeskundige heeft, blijkens een bij de adviesaanvraag gevoegd schrijven van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap van 8 november 2000, aanvullend commentaar geleverd op de ter inzage gelegde versie. De Raad heeft van uw reactie hierop kennisgenomen, en ziet geen aanleiding om nog aanvullende opmerkingen te maken.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (par. 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (par. 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (par. 4.3).

4.1. *De reikwijdte van de ontwerp-lijst*

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein 'Adelsbeleid, adelsrecht en het decoratiestelsel' over de periode van 1945-2000.

De Raad heeft uitsluitend die handelingen bekeken die thans ter vaststelling worden aangeboden. Het betreft handelingen voor welke neerslag de volgende actoren zorgdrager zijn: de Hoge Raad van Adel, de Kanselier der Nederlandse Orden, de minister van Defensie, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en de vakminister (zijnde de minister van Onderwijs, Cultuur en

Wetenschappen; Financiën; Landbouw, Natuurbeheer en Visserij; Economische Zaken; Sociale zaken; Werkgelegenheid, en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu).

4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria moet hij echter constateren, dat als zodanig de nog niet formeel vastgestelde criteria uit 1997 zijn gebruikt. Tot op heden is de Raad in afwachting van informatie uwerzijds omtrent het tijdstip waarop deze criteria al dan niet formeel zullen worden vastgesteld.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-2000.2200/2

4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen.

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met het belang van de recht- en bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de, in de concept-lijst genoemde handelingen conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst gezien. In algemene zin kan hij instemmen met de lijst; deze geeft hem slechts aanleiding tot de navolgende opmerkingen.

Ontbrekende actoren

Zowel in § 3 van de ontwerp-selectielijst als in § 5 van het rapport van het institutioneel onderzoek worden twee adviescommissies genoemd die in 1948 werden ingesteld: één voor de civiele orden en één voor de Militaire Willems-Orde en het Ereteken voor Belangrijke Krijgsverrichtingen. Beide commissies werden geacht de leden der ridderorden onder de loep te nemen aan de hand van de Wet Zuivering Nederlandse Ridderorden van 18 september 1946. Zij oefenden hun taak uit op grond van een instructie die werd gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant van 20 september 1948, nr. 181. 'De

behoefte aan harde oordelen over de "ontrouw" en onwaardigheid" van gedecoreerden was ondertussen echter zodanig afgenomen, dat het uiteindelijk niet kwam tot een grootscheepse zuivering', vermeldt de ontwerp-selectielijst (blz. 9).

Volgens de Raad blijkt uit de Nederlandse Staatscourant van 10 mei 1950, nr. 90 echter dat wel degelijk van een groot aantal leden der ridderorden die in de Tweede Wereldoorlog 'fout' zijn geweest, hun decoraties zijn afgenomen. Derhalve bevreemdt het hem dat de handelingen van genoemde commissies niet zijn terug te vinden in de ontwerp-lijst. Gezien het belang van hun taakuitoefening pleit de Raad ervoor om zowel de commissie voor de civiele orden als die voor de Militaire Willems-Orde en het Ereteken voor Belangrijke Krijgsverrichtingen als actor op te nemen in de definitieve selectielijst.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-2000.2200/2

Handeling 71

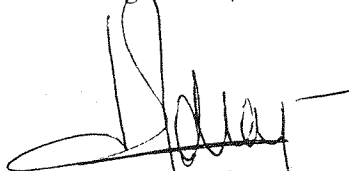
De neerslag van deze handeling betreft *het besluiten over ingediende decoratievoorstellen bij zijn departement en het doen van een voordracht tot benoeming in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau* door de vakminister, en komt in aanmerking voor vernietiging na 5 jaar. Voor enkele actoren gelden echter afwijkende vernietigingstermijnen. De Raad vindt het navolgenswaardig dat deze afwijkende termijnen per actor worden geëxpliciteerd in de ontwerp-selectielijst.

6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder voorzitterschap van mw. drs. E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Secretaris is drs. S. Kers.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris